

2020/2133(INI)

1.6.2021

ATZINUMS

Sniegusi Budžeta kontroles komiteja

Konstitucionālo jautājumu komitejai

par pārredzamības un integritātes stiprināšanu ES iestādēs, izveidojot neatkarīgu ES ētikas struktūru
(2020/2133(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Mikuláš Peksa*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Budžeta kontroles komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Konstitucionālo jautājumu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

1. uzsver, ka pārredzamība, pārskatatbildība, profesionālisms un godprātība ir galvenie ētikas principu veicināšanas Eiropas Savienībā elementi un tie ir būtiski, lai aizsargātu ES budžetu pret krāpšanu un korupciju un nodrošinātu ES demokrātisko leģitimitāti un sabiedrības paļāvību uz to; norāda, ka Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija publisko integritāti definē kā kopīgu ētisko vērtību, principu un normu saskaņošanu un ievērošanu, lai publiskajā sektorā atbalstītu un par prioritāti noteiktu sabiedrības intereses, nevis privātās intereses; atgādina, ka neētiska rīcība var būtiski kaitēt ES finanšu interesēm un lēmumu pieņemšanas procesam, var graut tās iestāžu reputāciju un nopietni apdraudēt demokrātiju, tiesiskumu un sabiedrības intereses; tāpēc šādu rīcību pieļaut nedrīkst un tā būtu jānosoda;
2. atgādina, ka Īpašajā ziņojumā Nr. 13/2019 *Revidēto ES iestāžu ētikas satvari 2019. gadā* Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir secinājusi, ka revidētās iestādes ir izveidojušas pienācīgus ētikas satvarus, kuros ir reglamentēti gan darbinieki, gan locekļi, taču šajā sakarībā ir konstatējusi arī dažas nepilnības; iesaka panākt uzlabojumus, saskaņojot, uzlabojot informētību un stiprinot ES ētikas noteikumus; piekrt ERP bažām par vienota ES tāda ētikas regulējuma trūkumu, kas reglamentētu dalībvalstu pārstāvju darbu Padomē, vispārējo ētikas stratēģiju trūkumu Parlamentā un Padomē, neuzticamām interešu deklarāciju pārbaūžu procedūrām, šo deklarāciju ierobežotu pārbaudi un nepilnīgu rīcībpolitiku citās jomās, kas attiecas uz spēkā esošajiem ētikas regulējumiem;
3. uzsver, ka ERP apgalvo, ka būtu jāizveido efektīvas institucionālās sistēmas un jāievieš precīzas procedūras un kanāli, ar kuriem atvieglo ziņošanu par nebūšanām un korupciju, kā arī jāpanāk tas, ka trauksmes cēlēji, kas rīkojas labā ticībā, ir jāaizsargā pret represijām;
4. uzsver, ka spēkā esošie ētikas tiesiskie regulējumi, kas ES līmenī ir pielāgoti, ņemot vērā katras ES iestādes īpatnības, un tas, ka to izpilde kontrolēta netiek, liedz iespēju minētos kodeksus ES iestādēs īstenot pienācīgi; uzsver, ka ERP ir apzinājusi daudzas jomas, kurās ētikas jautājumu risināšanā ir ieteicams rīkoties saskaņotāk; uzskata, ka pašreizējā pašregulācijas pieeja minētajam mērķim neatbilst un godprātību garantēt nevar, un tādēļ tā būtu jāpārskata, lai panāktu lielāku efektivitāti; uzskata, ka ir vajadzīga saskaņotāka pieeja tādās svarīgās jomās kā trauksmes cēlēju aizsardzība, tostarp, lai aizpildītu spēkā esošo tiesību aktu robu, piemēram, Komisijas locekļa statūtu trūkumu; uzsver, ka valsts amatpersonas var nebūt spējīgas pašas novērtēt ētiskas situācijas vai interešu konfliktus un ka šim novērtējumam vajadzētu būt specializētas neatkarīgas trešās puses kompetencē; atgādina, ka ERP norāda, ka ētikas regulējumi paši par sevi efektīvi būt nevar, ja tie netiek sajūgti kopā ar atbilstīgām uzraudzības sistēmām, kurās būtu jāatspoguļo riska līmeņi un jāņem vērā attiecīgo ierēdņu administratīvie uzdevumi; atzīst iestāžu iedabu atšķirības un jo īpaši Eiropas Savienības Tiesas (EST) tiesnešu, ERP locekļu un Eiropas Parlamenta deputātu, dalībvalstu parlamentu vai valstu valdību locekļu juridiski garantēto neatkarību; uzsver

nepieciešamību uzlabot ES iestāžu godprātību un atjaunot sabiedrības uzticēšanos;

5. mudina izveidot neatkarīgu ētikas struktūru (NES), kas saskaņotu visās ES iestādēs, aģentūrās, birojos un struktūrās spēkā esošās normas; atzinīgi vērtē to, ka Komisija par prioritāti ir noteikusi NES izveidi un ir apņēmusies atbalstīt kopīga ētikas regulējuma pieņemšanu ES līmenī; aicina visas ES iestādes, struktūras, birojus un aģentūras sadarboties to jomu noskaidrošanā, kurās attiecīgos ētikas regulējumus var salāgot un saskaņot ciešāk un minēto noskaidrošanas darbu koordinēt; uzskata, ka likumdevējam ir obligāti jāīsteno izpildvaras kontrole, jo pretējā gadījumā likumdevēja un izpildvaras lomu un pilnvaru mija apdraudētu ievēlēto Parlamenta deputātu brīvības pilnvaru neatkarīgu īstenošanu; norāda, ka, uzlabojot un saskaņojot spēkā esošos ētikas regulējumus un tos efektīvi īstenojot, nevajadzētu balstīties tikai uz NES izveidi, bet gan būtu jāņem vērā katras iestādes īpatnības, varas dalīšanas princips, kā arī Līgumos noteiktais institucionālais līdzsvars un demokrātiskā loma; uzskata, ka pirms NES izveides tiesību akta priekšlikuma izstrādes ir ārkārtīgi svarīgi veikt rūpīgu izmaksu un ieguvumu analīzi un ietekmes novērtējumu; uzskata, ka tas ir jādara, lai aizsargātu ES budžetu pret neētisku rīcību, vienlaikus nodrošinot augstāko ētikas un godprātības standartu ievērošanu no dažādo un daudzo ES iestāžu un struktūru puses;
6. saredz potenciālu administratīvo lēmumu pieņemšanas kompetenču pārraudzībā, kas tiktu veikta, pamatojoties uz jaunu, saskaņotu ētikas regulējumu, kuram tomēr būtu jāsaturs kopīgi noteikumi par interešu deklarāciju saturu un publicēšanu saskaņā ar proporcionalitātes principiem un pilnībā ievērojot datu aizsardzības noteikumus, un interešu konfliktu un virpuļdurvju efekta nepieļaušanā; dāvanu un izklaides pieņemšanas novēršanā; trauksmes cēlēju un represiju upuru aizsardzības nodrošināšanā; lobēšanas sanāksmju, publisko iepirkumu un augstākā līmeņa darbinieku sanāksmju grafiku pārredzamības garantēšanā; pārredzamu publisko līdzekļu bankas kontu izmantošanā, vienlaikus ņemot vērā iestāžu atšķirīgo darbu, kā arī riskus un problēmas, kas ir raksturīgi to locekļu īpašajiem pienākumiem;
7. uzskata, ka, izveidojot jauno ētikas struktūru, atsevišķām ES iestādēm būtu jāvar piemērot horizontālu pieeju nelabvēlīgā situācijā esošām personām, pateicoties kam, visas iestādes ievēro vienlīdzīgu iespēju un attieksmes principus; uzsver, ka vienai no NES galvenajām prioritātēm ir jābūt prasībai ES iestāžu darbībā un darbā personām ar invaliditāti un citām nelabvēlīgā situācijā esošām personām nodrošināt vienlīdzīgas tiesības;
8. uzskata, ka NES kompetences piešķiršana uzraudzīt ES iestāžu pašreizējās iekšējās ētikas funkcijas sniedz iespēju koncentrēt speciālās zināšanas, radīt sinerģijas un tādējādi uzlabot ētikas noteikumu īstenošanu, liekot valsts amatpersonām vienmēr rīkoties sabiedrības labā, proti, publiskos līdzekļus pārvaldīt pareizi un lēmumus pieņemt tiesiski, taisnīgi un pārredzami; ir pārliecināts, ka šādā veidā nododot kompetenci, varētu veicināt ES budžeta līdzekļu ievērojamu ietaupījumu; atgādina, ka saskaņā ar Līgumiem EST ir uzskatāma par ES augstāko tiesu iestādi (Līguma par Eiropas Savienību 19. pants) un ka virs tās augstākas tiesu lēmumu pieņemšanas instances būt nevar;
9. uzsver nepieciešamību ievērot un nodrošināt tiesiskumu un panākt to, lai vienotais ētikas satvars tiktu pienācīgi balstīts uz Līgumu juridiskā pamata fundamentālu normu

un tiesiskuma ievērošanu tās īstenošanā; uzsver, ka pilnvaras NES būtu jāpiešķir iestādei, kas pašlaik īsteno nepieļaušanu, uzraudzību, izmeklēšanu un kopīgāka ētikas satvara atbalstīšanu, kā arī sniedz zināšanas un norādījumus, tādējādi aizsargājot ES finanšu intereses; uzsver, ka NES vajadzētu būt iespējai ieteikt disciplinārus pasākumus un ierosināt piemērot finansiālas sankcijas, ar kurām novērš ES budžeta ļaunprātīgu izmantošanu, kuras pamatā ir neētiska rīcība; prasa, lai NES attiecīgā gadījumā novērtētu ētikas noteikumu īstenošanu un to ievērošanu no ES iestāžu puses un publicētu gada ziņojumu par saviem konstatējumiem ar ieteikumiem, kas ir jāadresē Parlamentam, Komisijai un visām pārējām iesaistītajām iestādēm; uzsver, ka NES ir jāpalielina darbinieku informētība par ētikas regulējuma normām un ētikas kultūru ES iestādēs;

10. brīdina, ka tādu uzdevumu nodošana NES, kas pārsniedz tos uzdevumus, kurus iestādes jau veic, varētu novest pie nopietniem Līgumu pārkāpumiem;
11. prasa NES pārredzamības jomā sniegt priekšzīmi un visus ieteikumus, gada ziņojumus, lēmumus un izdevumus publicēt mašīnlasāmā atvērto datu formātā, kas būtu pieejams visiem iedzīvotājiem, ievērojot piemērojamos datu aizsardzības noteikumus; stingri iesaka, lai jebkura programmatūra, kas tiek izstrādāta nolūkā ES publiskajā pārvaldē ievērot ētikas standartus, būtu pieejama ar bezmaksas atklātā pirmkoda programmatūras licenci un būtu pieejama visām Eiropas iestādēm, kas vēlas to izmantot; šajā sakarībā prasa cieši sadarboties ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju;
12. mudina ES iestādes parakstīt iestāžu nolīgumu (IN) par NES izveidi; uzsver, cik svarīgi ir tas, lai Padome, tostarp dalībvalstu pārstāvji, kas strādā Padomē, ņemot vērā ERP un Eiropas Ombuda atkārtotos pieprasījumus uzlabot iestādes darba ētiku un pārredzamību, ES pilsoņu interešu vārdā IN pievienotos; atgādina par Padomes pienākumu risināt jautājumus par augsta līmeņa interešu konfliktiem, virpuļdurvju efektu un lobēšanas pārredzamības noteikumiem; prasa pieņemt precīzas normas, kas attiecīgajai personai dotu tiesības pārsūdzēt jebkādus ieteikumus, kas uz viņu attiecas, pilnībā ievērojot tiesiskuma pamatprincipus; uzsver, ka, izveidojot jaunu Parlamenta konsultatīvo ētikas struktūru, būtu jāvar novērst darba dublēšanos un kompetenču pārklāšanos;
13. uzsver, cik svarīga ir NES un ES struktūru, piemēram, Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), Eiropas Prokuratūras (*EPPPO*), Eiropas Ombuda, Eiropas Revīzijas palātas un citu iestāžu, precīza kompetenču sadale un pastiprināta savstarpējā sadarbība minēto iestāžu attiecīgo pilnvaru robežās, ja nepieciešams, kā arī minētās sadarbības nozīme pastāvīgas informācijas apmaiņas nodrošināšanā. norāda —, lai saglabātu iedzīvotāju augstu uzticēšanās līmeni un atbalstu jaunai ES struktūrai, NES izveidei vajadzētu būt pamatotai no iespēju un efektivitātes viedokļa;

**INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	26.5.2021
Galīgais balsojums	+ : 24 - : 4 0 : 2
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Matteo Adinolfi, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Lefteris Christoforou, Corina Crețu, Ryszard Czarnecki, José Manuel Fernandes, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Monika Hohlmeier, Pierre Karleskind, Joachim Kuhs, Claudiu Manda, Younous Omarjee, Tsvetelina Penkova, Markus Pieper, Sabrina Pignedoli, Michèle Rivasi, Petri Sarvamaa, Vincenzo Sofo, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Lara Wolters, Tomáš Zdechovský
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Joachim Stanisław Brudziński, Katalin Cseh, Mikuláš Peksa, Ramona Strugariu, Lucia Vuolo

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA**

24	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Lefteris Christoforou, José Manuel Fernandes, Monika Hohlmeier, Markus Pieper, Petri Sarvamaa, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Tomáš Zdechovský
Renew	Olivier Chastel, Katalin Cseh, Pierre Karleskind, Ramona Strugariu
S&D	Caterina Chinnici, Corina Crețu, Isabel García Muñoz, Claudiu Manda, Tsvetelina Penkova, Lara Wolters
The Left	Luke Ming Flanagan, Younous Omarjee
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Michèle Rivasi

4	-
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Ryszard Czarnecki, Vincenzo Sofo
ID	Joachim Kuhs

2	0
ID	Matteo Adinolfi, Lucia Vuolo

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas